

आपत्तकालीन भागातील पिण्याच्या पाण्याचे
निर्जंतुकीकरण करण्यासाठी करावयाच्या
उपाय योजना.

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग,
शासन निर्णय क्र: ग्रापापु-१०९६/प्र.क्र.१२९०/पापु-०७.
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२, दिनांक : २ जून, १९९८.

वाचा :- १) शासन पाणी पुरवठा व स्वच्छता क्रमांक. ग्रापापु-१०९६/प्र.क्र. १२८०/पापु-०७ दिनांक २८.११.९६
२) शासन पाणी पुरवठा व स्वच्छता क्रमांक ग्रापापु-१०९६/प्र.क्र. १२९०/पापु-०७ दिनांक १९.३.९७
आणि २६ जून, १९९७

परिपत्रक :-

राज्यातील बहुतांश भागामध्ये अधुनमधून नैसर्गिक आपत्तीकालीन परिस्थिती उद्भवते व विशेष करुन दरवर्षी उन्हाळ्यात (मे,जून) आणि पावसाळा सुरु झाल्यानंतर ग्रामीण भागातील पाणी उद्भव हा दूषित होत असतो आणि त्यामुळे पिण्याच्या पाणी पुरवठ्यामध्ये रोगजंतुचा प्रादुर्भाव होतो. त्याचा परिणामी संसर्गजन्य व साथीचे रोग फैलावण्याची दाट शक्यता निर्माण होते. या सर्व बाबींचा सर्वकष असा विचार करुन अशा वेळी पाणी सदोदित शुध्द कसे ठेवले जाईल या विषयांच्या विस्तृत अशा उपाय योजना संदर्भित क्रं. १) च्या आदेशान्वये प्रस्तुत करण्यांत आलेल्या आहेत. त्याच बरोबर पाणी शुध्दीकरणासाठी आवश्यक असलेला महत्वाचा घटक म्हणजे ब्लिचिंग पावडर हा आहे. व त्याचा देखील आगाऊ पुरवठा संबंधित यंत्रणेने कसा करावा या विषयी देखिल विस्तृत अशा सूचना सर्व संबंधितांना संदर्भिय यंत्रणेने कसा करावा या विषयी देखिल विस्तृत अशा सूचना सर्व संबंधितांना संदर्भिय क्रं. २ च्या दि. १९.३.९७ च्या आदेशान्वये दिलेल्या आहेत. अशा सर्व सूचना देऊन सुध्दा पावसाळ्यापूर्वी आवश्यक ती खबरदारीच्या उपाययोजना क्षेत्रिय यंत्रणेकडून घेतल्या जात नसल्यामुळे पावसाळ्यातील साथीच्या रोगास नागरिकांना सामोरे जावे लागते.

वरील परिच्छेदांमध्ये विशद केलेली पार्श्वभूमी विचारात घेऊन उन्हाळ्यामध्ये आणि पावसाळा सुरु होतांना पाणी उद्भव कसे स्वच्छ ठेवावेत या विषयीपुर्नरचना करुन खालील प्रमाणे मार्गदर्शक सूचना देण्यांत येत आहेत.

- १) पिण्याचे पाणी ज्या स्रोतामधून पुरविण्यांत येते त्या स्तोत्राचे शुध्दीकरण दररोज करण्यांत यावे.
- २) अशा भागामध्ये पिण्याच्या पाण्याचे शुध्दीकरणासाठी पुरेशा प्रमाणात ब्लिचिंग पावडर व तत्सम द्रव पुरविण्याची खबरदारी घेण्यांत यावी.

- ३) पिण्याचे पाणी उकळून व गाळून घेण्याबाबत तसेच असुरक्षित पाणी न घेण्याविषयी जनतेमध्ये जागृती करावी.
- ४) टँकरने पाणी पुरवठा करण्यांत येत असल्यास टँकरमध्ये पाणी प्रदूषित होत नाही याची खात्री करून घ्यावी.
- ५) पिण्याच्या पाण्याचे नमुने त्याचबरोबर ब्लिचिंग पावडरचे नमुने जमा करून त्याची तपासणी वरचेवर प्रयोग शाळेत करावी. व नमुने प्रदूषित आढळून आल्यास त्यावर बारकाईने लक्ष ठेवून पाणी शुद्धीकरण कटाक्षाने करण्यात येते याची व्यक्तिशः खात्री करून घ्यावी.
- ६) विस्कळित झालेल्या पाणी पुरवठा योजनाची दुरुस्ती ही तातडीने होण्यासाठी अशा क्षेत्रातील दुरुस्ती व देखभालीस प्राधान्य द्यावे.

वरील प्रमाणे कार्यवाही होते की नाही या संबंधिचा आढावा घेण्यासाठी जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी जिल्हा पाणी पुरवठा अधिकारी जिल्हा आरोग्य अधिकारी गट विकास अधिकारी व कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा यांच्या वेळोवेळी बैठका घेऊन या कार्यक्रमाचे संनियंत्रण करावे. तसेच जिल्हाधिकाऱ्यांनी नागरी भागाचे मुख्याधिकारी जिल्हा पाणी पुरवठा अधिकारी, जिल्हा आरोग्य अधिकारी यांची बैठका वेळोवेळी घेऊन कार्यक्रमाचे संनियंत्रण करावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(रु. न. देशमुख)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

१. सर्व विभागीय आयुक्त.
२. सर्व जिल्हाधिकारी.
३. सर्व जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
४. सर्व जिल्हा पाणी पुरवठा अधिकारी
५. संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई.